

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panegyricvs, Die Natali Academiae Theodorianae
Paderbornensis, Reuerendissimo, atq[ue] Illustrissimo
Principi, ac Domino, Theodoro, Episcopo Ecclesiae
Paderbornensis, S. R. I. Principi, Fvndatori Eivs ...**

Horrion, Johann

Paderbornæ, 1616

Capvt IV. Illustrissimum Principem fundanda Academia paci, &
tranquillitati publicae consultum iuisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14243

C A P I T U L U M IV.

Illustrissimum Principem fundanda
Academia paci, & tranquillitati
publicæ consultum iuisse.

QUIBUS rebus perfecisti ut & Episcopi, cuius est
sibi creditos homines erudire, & Principis, qui
non sine causa gladium portat, præclare mune-
ribus perfunctus esse viderere. Tunc enim minus
molestum est timore poenarum ad veritatem amplecten-
dam cogi, cum non defuerint, qui eam veritatem esse, quæ
ostenditur; errorem verò qui abijci iubetur, liquidò doce-
re possint. Itaque ubi & mens doctrina imbuitur, & vo-
luntas potestate compellitur, prona est obedientia. Obedi-
entiam consequitur pax illa, de qua alicubi Augustinus, cū
disputaret contra Gaudentium, qui nolebat Hæreticos,
& Schismaticos Imperatoribus poenas dare: **Regibus** [Lib. 3. cō-
tra Gau-
dentium.
circa fi-
nem.]
(inquit) ea quæ secundum Deum sunt religioso timore
iubentibus quisquis obtemperat, timore
incipiens, & dilectione proficiens, à Domino ac-
cepit pacem, non sicut pacem dat sæculum. quoniam
sæculum dat pacem propter temporalem
utilitatem: dominus autem propter æternam salu-
tatem. Verum, ut alibi docet idem sanctissimus antistes:
**Utitur etiam cœlestis ciuitas in hac sua peregrina-
tione pace terrena.** Cuius ciuitatis procuratio cū Chri-
stiano Principi, præsertim Ecclesiastico, sit commissâ, & ipse
humanarum voluntatum compositionem, quã [Ibidem.]
tum

Q

tum

tum salua pietate ac religione conceditur, tuetur atque appetit, eamque terrenam pacem, referi ad cælestem pacem: quæ verè ita pax est, vt rationalis duntaxat creaturæ sola pax habenda, atque dicenda sit, ordinatissima scilicet & concordissima societas fruendi Deo, & inuicem in Deo. Igitur, vt equidem Augustini orationem audio, Christiano Principi præcipuè propositum esse oportet, vt omnibus, quibus imperat cum DEO, atque inter se conueniat. Deinde huius gratia, in ijs quoque quæ ad hanc vitam degendam pertinent pax est Reip. concilianda, atque tranquillitas. Hæc igitur, Princeps Illustrissime, cum tui officii esse duceres, quantum animo laboraris, vt omnis tui imperii regio otio ac securitate frueretur, nemo est in ea rerum omnium tam rudis, ac peregrinus qui ignoret. Quantis enim curis, atque impensis egisti, ne ardente finitimis terris ciuili bello, idem populos tuos afflaret incendium? quam sedulo semper honestam cum vicinis principibus aduersus prædonum vim, ac rabiem, societatem coire studuisti? quoties eorum ingentes copias, ne miserorum fortunas diripi, & corpora vexari patereris, pacto cum ijs pretio, à finibus tuis arcuisti? quoties iam ingressos, & velut in hostili populantes omnia, atque vastantes, immissis copiis tuis cecidisti? quanto metu prouinciam vniuersam eo die liberaisti, cum tuis auspiciis, tuorum militum virtute, volitantia in conspectu huius Urbis prædonum agmina, ad Benhusium vicum iustis vltus es armis? Quid? cum ad nouam-Becam oppidum, equestres copias, eius oppidi exitium, & vastitatem anhelantes, à tuis hominibus deuictæ, hibernas niues suo sanguine cruen-

cruentarunt? Quid ego ceteram tuam in omnes publicae quietis perturbatores, auctoresque iniuriarum iustissimam seueritatem commemorem? Itaque in ditionis tuae terras aut tam valida manu veniant oportet, vt pugnam non pertimescant, aut certè velut quendam praedonum scopulum deuient. Sed in primis studio tibi semper fuit, vt Paderborna tuae prouinciae caput, omni ciuili motu vacaret. Nam cum anno M. DC. II. mense Februario grauis senatum inter, & nonnullos ciues exorta esset discordia, cum senatus à ciuibus Reip. male gesta accerferetur: ciues quod senatum in curia vi quasi in custodia tenuissent, indignisq; modis affecissent, insimularentur, operam dedisti, vt omni vi, ac tumultu semoto, iure experiri mallent. Itaq; VI. Kalend. Quinct. eiusdem anni de tuo consilio viros cum natalibus, tum iuris scientia praestantes dedisti qui causam vniuersam cognoscerent. Interea verò cum contestata iam lite is annus esset in exitu, nouorumque comitorum tempus appeteret, ac senatus quidem se in officio fore profiteretur, ciues autem illi, duce, atque signifero Liborio VVichardo homine ad res nouas moliendas acri, atque versuto, neque ab armis discederent, neque vllum senatus insectandi finem facerent, sapienter vetuisti, ne quorum nomina ex vtraque parte delata essent, eorum in comitiis vlla ratio haberetur. Ibi verò incertum fuit plusne tuis consiliis ad pacandam, an illi furore ad perturbandam rempubl. incumberent. Vbi enim dies comitorum in eunte anno M. DC. III. adfuit, ac de more in curiam viginti-quattuor viri, penes quos ius erat renunciandi senatus, conuenerunt, aduolat cum armata suarum partium multitudine Liborius, atq; intentato, ijs qui confederant, terrore, neminem, nisi ex suo suorumq; voluntate, in senatum

allegi finit, & cui quemque magistratum mandari oporteat, ipse nominatim edicit. Verum non diu Liboriam huius quoque, quem pro sua libidine creauerant, senatus iniuriis temperarunt. Necdum enim eo mense elapso XVII. Kalend. Februarias is ipse senatus, supplici dato libello, grauius de ijs est questus. Sed non defuit ei, qui illos contra morem, & instituta maiorum eligendos curarat, quemadmodum eadem miseros importunitate frangeret ac domaret. Ut enim sibi iam pridem homines factiosos, audaces, egenos, ex vltima plebe deuinxerat, omni artificio allaborabat, vt hos omnibus in rebus dicto audientes haberet. Illi simul atque signum datum erat, cum telis veniebant in curiam: illi quaecumque ipse vellet assensu suo, & incondita vociferatione comprobabant: illi, si quis contra hiscere esset ausus, ad suum scilicet Catilinam deferabant, quos ille contumelijs, minis, atque interdum colaphis, & adacto cultro vel secum facere, vel certè obmutescere cogebat. Ita deterrimum quemque sponte, qui plus aliquanto videbant, metu ad suas partes adiunxerat. Ad hac, vt omnia, vel inuito senatu, pro arbitrio gereret, nouum viginti quinque virum consilium, è suo illo grege, contra ciuitatis leges, & iura creauerat, quorum opera assequeretur, vt quaecumque ipsi placuissent, populus vellet iuberetque. Neque deerat homini, quamuis litterarum ignaro, popularis facundia, qua in concionibus, quas frequenter ad suos habebat, vtebatur, vt eum sui de coelo delapsum hominem quandoq;, ne ipso quidem dissentiente, clamarent. Hunc perturbatum ciuitatis tuæ statum, Princeps, cum diutius ferre non posses, optaresque ciues tuos, qui postremorum hominum dominatu premebantur, in libertatem vindicare, principio VI. Kalendas Jun. eiusdem anni M. DC. III. Senatum, ac populum iussisti illos viginti quinque.

Cal.

quinquetiros, quos contra leges, & vetera pacta, ad alen-
 dum improborum ciuium furorem, crearant, omni illa po-
 testate priuare. At illi scilicet annitentibus Liborianis, non
 potestatem eis ademerunt, sed nomen duntaxat commu-
 tarunt, vt qui antea viginti quinque viri, ijdem postea De-
 lecti è populo dicerentur. Quid erat sui Principis auctori-
 tatem ludos facere, si id non erat? Neque tamen, vt eras
 accenso infelices adiuuandi studio, spem curamque abieci-
 sti. Animaduertes è classibus in quas tota ciuitas est
 tributa, nonnullam integram esse totius huius perduellio-
 nis, & ex aliquot aliis complures, quos duntaxat ceterorū
 metus mutos effecerat. Spem igitur eras ingressus, hos
 quibus aliquid reliquum erat sanæ mentis, ad diuellendos
 sese, atque abruptendos penitus ab omni facinorosorum
 societate posse impelli, si modò seorsim singulas classes al-
 loqui, & sui officii admonere licuisset. Atque edixeras
 quidem, vt pridie idas Decembres eiusdem anni classes o-
 mnes ciuium, vrbe egressæ suo qualibet certo loco manda-
 ta sui principis acciperent. Senserunt Liboriani quid a-
 geretur, & disseminato rumore euocatos à principe aduer-
 sus ciues, ex ea prouincia parte, quæ trans montes dicitur,
 homines armatos, qui ciuibus audiendo Principis manda-
 to occupatis, urbem inuaderent, non modò effecerunt ne
 quisquam prodiret, sed etiam ministro, quem ad eos al-
 legaras, præcisè negarunt, se, qui in eadem causa essent, pos-
 se disiungi. Quæ quidem à Liborianis, notis illis clamorib⁹
 iactabantur, cæteris interea, vt solebant, timore conticen-
 tibus. Addebantur in te, Princeps Illustrissime, dicta acer-
 ba, & minæ, ac ne cui ciuium liceret ad arcem tuam com-
 meare, quattuor ipsos dies portæ omnes ciuitatis clausæ, &
 custodiis septæ tenebantur. His cognitis, cum inter o-
 mnes constaret horum omnium malorum opificem, atq;

suprius

Q 3

archi-

architectum esse Liborium, ratus eo abstracto ceteros ad frugem posse corrigi, missis ad coenobium Abdinckhofense grauiissimis è tuo consilio viris, eo accito cum veteri, tum nouo senatu, illum vel noxæ dedi, vel dum in iudicio obiecta sibi crimina dilueret, ab ipsis haberi in custodia iussisti. Senatus cum in tam æquis postulatis Principi reluctari non posset, essetque ipse a Liboriana factione creatus consul non obscure homini iratior, tamen arctiorem custodiam, & vincula deprecari, censuerunt satis fore si in curia tantisper attineretur. Vocatus ille in curiam primum tergiuersari, deinde cum iterarentur mandata, aperto capite illudere, & minas de more jacere. ad extremum cum senatus, vt saltem in speciem mandata, quæ acceperat, exhaustisse videretur, missis apparitoribus hominem vt imperata faceret vellet cogere, ille cum domum suam armatis hominibus cinxisset, ac præter minora tela etiam ex ipsis verbis mœnibus aduecta aliquot minora curulia tormenta, pro fenestris suis collocasset, non dubitauit in ministros Reipubl. explodere. Sed hoc quamuis indignum facinus inusitata quadam audacia, atque impudentia haud multo post cumulauit. Habebatur forte senatus, cum Liborius cum frequenti suorum manu, quorum singuli telis erant accincti sub pallio, in medium confessum venit. Præfatus, liquere sibi iam illud esse, quando consociari totius animos ciuitatis, & coalescere oporteat, orat senatum vt iam tandem aliquando decernat, velit necne suis, ac suorum consiliis parere. Cum senatus cunctaretur Liborius cum suis procumbit in genua, ac suos quidem iubet tertium orationem dominicam pronuntiare, senatum verò interea statuere, quid sibi faciendum putet. Et iam belli isti precatores, reductis pallijs, tela ostentabant, quibus, nisi mos eis esset gestus, in senatorum

cade

cæde bacchari certum erat. Quid quæris? Senatus tam præfenti periculo perterrefactus obfignatis tabulis confirmat, fe in omnibus, quæ ad Liborium, eiusque partes pertinerent, cum ipfo eſſe facturos. Has tabulas cum accepiffet Liborius reuerenter exofculatus, gratiis actis, ac decem taleris in vinum ſenatui, nomine populi, donatis, ita difceſſit vt qui præclare ſibi rem geſſiſſe videretur. Ex eo tempore in peius omnia ruere cœperunt, eoque res euafit vt Ianuario anni M. DC. IV. ſenatu ex Liborianis creato, ipſe Liborius conſul renunciaretur. Quid in eo conſulatu ab improbis hominibus, Princeps Illuſtriſſime, non, pertuliſti? Antiquiſſima pacta, principumq; conſtitutiones violatæ: ademptum tibi per ſummam iniuriam ſupremum in vrbe rerum criminalium arbitrium: ciues, qui aliquid contra conſulis audaciam mutire eſſent auſi, inuſitatis ſuppliciiis vexati: interdictum ſeuerè omnib. ne ad te appellare, aut conſugere auderent: conducti noui tribuni, ſigniferi, aliiq; rei bellicæ adminiſtri tormenta pro mœnib' poſita, vt, quod dicere ſolebat Liborius, tibi Principi ſuo, vel ad menſam accumbenti negotium faceſſerent. Quid quod nõ erubuit primariæ Eccleſiæ nobiliſſimo Canonicorũ Collegio denunciare, vt alium ſibi Antiftitem prouiderent. Nonne eorũdem Canonicos, cæterosque omnes Eccleſiaſticos, ac religioſos homines, etiam cum nihil vrbi impenderet aduerſi, publico edicto ad tympani ſonitum, propoſita fortunarum, ac vitæ iactura, arma ſumere, & in excubiis militari more agitare compulit? Nonne eorũdem omnes, atque adeo tuos quoque, Princeps Illuſtriſſime, conſiliarios, & qui Reip. cauſa ad prouincialẽ cõuentũ cũ mandatis mittebantur, ipſum quoq; totius puinciæ queſtorẽ, pedẽ ex vrbe efferre ſuo iniuſſu veruit? Ac ſperabas quidẽ ordinũ totius puinciæ auctoritatẽ, qui V. Nõ. Mart. in conuentu Dringebergensi adfuerãt, aliq; apud cos

pondus

pondus habituram, qui per idoneos homines, Paderbor-
nenses etiam atque etiam admonuerant, viderent, ne quod
eorum gratia rota prouincia detrimentum caperet. At illi
parum ab eis pacati retulerunt, neq; obscure cognouerunt
deliberatum illis esse, & protectorem sibi asciscere, & cate-
ra quoq; huius prouinciæ oppida, si fieri posset, in societate
perduellionis attrahere. Interea ipsis auctoribus rumor in-
cessit, fore vt vrbs obsidione premeretur, quem eo consilio
ferebant, vt Ecclesiasticos in vrbe retinerent. itaq; circa idē
tempus, non est veritus Liborius primariæ, & Cathedralis
Ecclesiæ Canonicis minari, si vrbe excessissent, nullam ma-
ximi templi partem integram esse mansuram. Nimirum,
jam omnia in vrbe poterat, cuius crudelitatem multi jam
Ecclesiastici, multi ciues vt vitarent, ex vrbe se eduxerant.
ceteri in perpetua formidine versabantur. Etenim cum i-
pse clandestinis habendis coetibus omnia fermè perfecif-
set, tamen assecutus summum inter ciues imperium, adeo
non ferebat eos coire, vt nullus paullo melior ciuis alium
conuenire posset, quin si ad Liborium à suæ factionis ho-
minibus, quos in hæc talia per quam intentos habebat, eius
nomen esset delatum, compedes, grauesque poenas perti-
mesceret. Circa idem tempus vulgato iam illo, de quo
dixi, rumore, quattuor viri delecti, qui arma, & prasidia
Liborianæ dominationis curarent, vnusq; ex ijs missus, qui
pecuniam, copiasq; contraheret. Hæc circa Pascha anni
M. DC. IV. gerebantur, quo tempore prope iam sepulta
erat, Princeps Illustrissime, tuæ salus ciuitatis, nisi eam ad-
mirabili tua prouidentia, ac celeritate excitasses. Quam
ad rem adiumento inprimis fuit ille cum regij sanguinis
splendore, tum bellicæ virtutis gloria Illustrissimus Ioan-
nes Frisæ Orientalis, & Ritbergæ Comes, Esenæ, Stedes-
dorpi, & Guitmundæ Dominus, in quem verè cadit illud
S. Augu-

[Ep. 50.]

S. Augustini de Bonifacio Comite, cum de virtute militari seruire fidei, quam habet in CHRISTO. Tametsi enim tota hæc, quam adhuc descripsimus, seditio, non religionis causâ præcipue erat exorta, quia tamen eius auctores omnes Catholicam religionem execrabantur, jamque decreuerant, nullum præterea Catholicum in senatum legi oportere, certum est eos suis illis, quæ commemorauimus, sceleribus eò intendisse, vt si res procederet, Catholica Religio his locis sanditus interiret. Hoc cum vir sapientissimus intelligeret, facile colligendarum copiarum, & seditionis opprimendæ prouinciam suscepit. Itaque tametsi febris laboraret, quia tamen omnis mora perniciem potuisset afferre, silentio noctis profectus, IX. Kalend. Maij apposita suis ipse manibus pulueraria machina, nisus est, intimam vrbs portam disturbare (nam duas jam & pensiles crates nullo negotio deiecerat) sed cum eius impetu effractis tantum aliquot asseribus, non esset aditus patefactus, excitique Liboriani, aliquot è militari turba de mœnibus glandibus plumbeis traiecissent, ingenti animi constantia Comes, cum iam febris accessione conflictaretur, contempto manifesto vitæ periculo, suos à fuga retraxit. Hac eius constantia erecti bonorum ciuium animi, qui ad id loci Liborij oppressi dominatu tacuerant, ac diuisa in factiones ciuitate, induciæ tandem, & commeatus ad te Illustrissimū Principem est postulatus. Interea maiora tormenta aduehi iussa, & ad acriorem obsidionem apparatus fieri, cuius metu ad extremum VI. Kalend. Maij Vrbs, nullius effuso ciuis sanguine, est dedita, ipseque perduellionis auctor, à ciuibus hominis immanitatem detestantibus, Victori traditus. Non possum hoc loco committere quin impudentia quorundam mendacia commemorem, quorum gratia hæc ipsa, exactis publicis, paullo pluribus sum persecutus.

R

Etenim

Etenim cum is, de quo adhuc locuti sumus, Liborius VVithardus in carcere vinculis teneretur, ac Lutheriani Prædicantes, qui templum forense S. Pancratij antea tenerant, fuga essent elapsi, ipsius rogatu quidam Cathedralis Ecclesiæ Vicarius, & e Societate I. E. S. V. P. Fridericus VVachtendunckius hominem adiit. Huius colloquijs permotus, tandem ad Catholicam Ecclesiam se contulit, Catholico ritu sua peccata confessus, & sacra Eucharistia munitus est, ac non modo pro tribunali, cum iam lata sententia damnatus esset, verum etiam cum iam inibi esset, vt vltimum supplicium lueret Catholicam fidem quam esset amplexus, usque ad vltimum spiritum retinere velle professus est. Hac eius vulgata conuersione irritati Prædicantes, cum apud rude vulgus incredibilibus mendacijs obscurare conati sunt. Edidit enim contra P. Friderici de hac re commentarium quædam nugamenta, Ioannes Nigrinus, ad D. Thomæ Susati Prædicans, quibus pro vestibulo apposuit Philippi Nicolai præfationem. Ea præfatione ex Gangulphi Hergundi, vt ait, libris quatuor de rebus Paderbornensibus hæc narrantur, ex quibus quàm sit hoc hominum genus ingeniosum ad comminiscenda mendacia quibus intelligat. Primò igitur V. Kalend. Maij narrat detruso in carcerem, ac de pede suspensio, papillas abscisas, ac feruens oleum vulneribus, naribus verò liquoris, è facium halitu, ardore ignis expressi, quem Germani vinum ardens, siue adustum, Itali aquam vitæ appellant, tres ampullas infusas. Atqui exactis publicis certum est, Liborium consuetas quoque quæstiones deprecatum, omnia crimina falsum esse. Deinde refert Prædicans, Pridie Kalendas Maij, cum se Liborius in iudicio, magno animo defenderet, abs te, Princeps Illustrissime, per duos administratos
iustum.

iussum esse sine iudicio, aut sententia euestigiò foras ad
 supplicium rapi. At qui constat Liborium via & ordine,
 vti iura Cæsarea præcipiunt, interrogatum, auditum, o-
 mnia palam factum, ac denique damnatum, supplicem
 factum, vt humari posset. Id quod plurimorum, qui iu-
 dicio interfuerunt testimonijs compertum est, sicut & illud
 quod de professione Catholice fidei antea narrauimus. At
 qui Prædicans facit eum, cum duceretur, atque à duobus
 Iesuitis sollicitaretur, respondentem, non sentire se cum
 eis, fidem se habere, quam nemo sit erepturus. Addit illud
 quoque, Liborium cum sibi vltro ad supplicium vestes de-
 traxisset, ad te, Princeps Illustrissime, conuersum sic locu-
 tum esse: A desdum Episcopè THEODORE, & pota largiter
 sanguinem meum, quem tam diu sitisti. Nimirum Luthe-
 rianum magis hæc oratio decebat, quam saluatio Angeli-
 ca, quam qui supplicio interfuerunt piè pronunciatam à
 Liborio, magno consensu testantur, atque etiam ad implo-
 rationem DEI matris adiunctum: Sancti Angeli, & omnes
 electi DEI orate pro me. Sed Prædicantibus maius flagi-
 tium est precari Sanctos, quam calumniari Principes. Que-
 ritur postremò Prædicans de mortuo hæc vulgari, qui de
 se nihil testari possit. At testari possunt tot viri honestissimi
 qui interfuerunt, & postremas morientis voces acceperunt.
 Scilicet vnum hoc istis hominibus curæ est, vt rudem po-
 pulum quibuscumq; artibus sibi deuinctum teneant, quid
 prudentes sentiant, nec flocci faciunt. qui facile intelligunt
 eis, qui audeant mentiri populo hominem palā, audiente
 populo, salutationē Angelicā pronunciantem, maledixisse
 suo Principi, eisdē nō deesse artes, quibus infelici plebeculæ
 persuadeāt sacras litteras aliquid dicere, q̄ Spiritui Sancto
 nunquam in mentē venerit. Certè id vnum suo illo libro

egit Nigrinus, neque tamen eo contentus, cum metueret, ne parum esset in biblijs praesidij, opem quoque à famosis libellis accersijt. Prædicantibus enim pluris est Pasquillus, quam S. Iacobus Apostolus. Itaque si quid è S. Iacobo eis objicias, in promptu est illud Lutherianum:

[Nigrin^o
p. 174.]

Non est in canone: sin autem è famoso libello mentiaris Henricum Iesuitam Antuerpiæ M. D. Cl. XII. Aprilis publico exastum, nefandi flagitij poenas dedisse, id nimirum, perinde atque Euangelium credi oportet, tametsi Senatibus Antuerpiensis obfignatis, & palam editis litteris, adeoque tota ciuitas testetur, nullum vnquam Iesuitam Antuerpiæ reum actum esse, nullum supplicium huiffe. Sed quid ego huius diei candorem atque latitiam Nigrini mentione infusco? Ad te redeo, Princeps Illustrissime, quem dicere institueram, condenda Academia, paci, & tranquillitati publicæ consuluisse. Docuerant enim te ciuiles hæ turba, eos qui rebus nouis studeant, hominibus fere rerum, omnium ignaris vti, quod ij fere impetu quodam animi, & furore ad deteriora rapiantur. Qui verò docti sunt, præterquam quòd liquidius res omnes intelligant, longè que quid ex quaque oriri possit incommodi prospiciant, tum verò certissimum est, quod ab Agellio scriptum est, qui bonas artes sinceriter cupiunt, appetuntque, eos esse vel maxime humanissimos. Itaque Liborius noster hominum, legendi, scribendi rudium opera plurimum vtebatur, quæ compertum est palam in suis illis coetibus concionantem, veteres quasdam litteras, quas nescio quid ad dignitatem, & libertatem ciuitatis pertinere diceret, palam plebi recitasse, ac subinde gratulatum esse, ea tempora obtigisse huic vrbi, vt nō minus litterarū impiti, ac Doctores intelligerēt. Tum verò nominatim quempiam percunctabatur omniū abiectissimum, ecquid hæc intelligeret? cui ille, tametsi po-

[Noct.
Att. lib. 13.
c. 15.]

ingens

stea a-

stea apud alios, si seorsim interrogaretur se nihil intellexisse fateretur, tamen in illo conuentu annuebat. Ita homines ignaros affuefaciebat, vt quicquid ipse protulisset, licet cuiusmodi esset ignorarent, tamen continuo sua acclamatione comprobarent. Qui verò eruditi, quia numero vincebantur, ne alios sui erroris admonerent, vulgaris furoris formido retardabat. Quare, si vnquam alias, eo tempore cognitum est, ex vsu esse Reip. vt abundet hominibus doctis, atque intelligentibus, vt inscia plebs eorum & doctrina informetur, ne erret, & multitudine reprimatur, ne insaniat. Faciunt verò ad id plurimum ea gymnasia quæ intelligendi vim, ac prudentiam plurimum exacuunt, atque adolescentum animos quàm longissimè à temerario, & furioso viuendi more, ad rationis leges, & instituta traducunt. Deinde quæ cum honestissimis litteris, veræ religionis, & sanctimoniam curam, quàm arctissime copulant. Vbi enim sunt de religione lites, atque dissidia, diuturna pax esse non potest. Ac ne quidem vbi falsa aliqua disciplina, vera religione abiecta, sola retinetur. Proprium enim est falsæ doctrinæ, vt constare sibi non possit, neque leuiores solent esse errorum inter se, quàm cum veritate conflictus. Quæ igitur in vrbe omnes idem inter se, & cum ijs, qui toto orbe, omnibus ætatibus pietate floruerunt, de diuinis rebus sentiunt, habetque magnam eruditorum hominum facultatem, eam certum est præstantibus conseruandæ publicæ quietis, & colendæ concordiam adiuuentis abundare. Iccircò Liborius noster, quo tempore maximè perturbandæ, atque peruertendæ ciuitati erat intentus, seuero edicto vetuit, ne quis adolescens, qui ad Collegium Societatis I E S V, discendi causa, itaret, cuiusquam ciuis hospitio vteretur, neue ciues eò liberos suos mitterent. qui contra fecisset, is quinquaginta taleris multaretur. Nimirum

ingens erat inter illa quæ rudi plebeculæ, in seditionis illis
 conuentibus venditabat, & hæc quæ in Catholicis, & be-
 ne institutis gymnasiis iuuentuti præcipiuntur interual-
 lum. Ibi enim popularis licentia, effrenata peccandi im-
 punitas, & rerum omnium perturbatio quærebat. Hic
 DEI timor; magistratum veneratio, atque obseruantia:
 modestia, & pacis amor, teneris mentibus inseritur. Sed
 non prouidebat infelix, quod adolescentes ipsius minis,
 atque edictionibus prohibiti, in scholis à magistris non di-
 didissent, id è tristi eius exitu, & iustissimo supplicio esse
 cognituros. Quando enim liquidius demonstrata est fu-
 riosarum eius concionum vanitas, quam cum stans ad in-
 famem columnam, omnia sui consulatus probra obiectan-
 tibus, os præbebat: cum clausi mœnibus, & sine sua tesse-
 ra portis egredi vetiti Ecclesiastici: cum excruciatu hiberno
 cœlo, grauissimo gelu ciues: cum mulier quæ vterum fe-
 rebat, in publico, vbi ad ludibrium vulgi erat exposita, ab-
 ortire coacta jactabatur? Quid? ipsum eius supplicium
 nonne coniunctum fuit cum euidenti testificatione diui-
 nę de his rebus voluntatis? Etenim Liborius, qui, vt de-
 monstraui, Prætor, quem à Principe creari mos est, exclu-
 so, summam sibi in puniendis delictis potestatem arropa-
 bat, VII. Kalend. Martij anni M. DC. IV. inopem ciuem
 Paderbornensem Iodocum Dulmanium, miserrimè, & ob-
 scenissimè tortum, præcipiti sententia, de infelici ligno,
 quod nuper ipse posuerat, suspendit. Altero post men-
 se, pridie Kalend. Maij, cum Liborius meritas pœnas da-
 ret, hic ipse suspensiosus, manare palam vbertim ex ore, na-
 ribus, manibus, pedibus, oculis recentem sanguinem, i-
 ipsum sesquidiem, clarè à tota multitudine est visus. Ac-
 cessit quoque ad spectaculum Illustris Frisix & Ridbergæ
 Comes,

Comes, tantæ rei grauiſſimus teſtis, tuque ipſe, Princeps Illuſtriſſime, adhibito tabellione, & idoneis teſtibus, rem publicis tabulis mandari juſſiſti. Quæ res documento ſit omnibus, ne aduerſus magiſtratus legitimos, & Principes temerariam plebem commoueant: ne alieni ſanguinis ſint appetentes: vt ſuo dolori, & inſolenti vindictæ cupiditati frenos iniſciant: vt homines ſe meminerint, inter homines verſari. Sed nimirum, Princeps Sapientiſſime, graue tibi & luſtuoſum viſum eſt, hoc, eſt tam triſtibus, & cruentis exemplis, tardum nimis diſcendi genus. Mauiſ jam inde à prima pueritia ſic informari ciues tuos, vt Deo, Rationi, Magiſtratibus, Legibus, Parentibus morigerari, comprimere appetitiones, domare iracundiam, omnibus ſe virtutibus & bonis artibus ad Reip. ſalutem, commoditatemque ex ornare conſueſcant.

C A P V T V.

Illuſtriſſimum Principem, in Academia inſtituenda, Eccleſiaſticorum, & Religioſorum hominum commodum & dignitatem ſpectaſſe.

PRÆCIPVVM verò tibi, Princeps Illuſtriſſime, ſtudium ſemper fuit, ne ea pars gregis CHRISTI, quæ eximiam quandam vitæ ſanctimoniam proſitetur, nullis, quæ quidem cum ſuo more, & inſtituto cōgruerēt, cōmodis, vel ornamentis careret. Quoniā verò omnes Eccleſiaſtici ordinis viri, in eo præcipuam quan-